

BARBARA KOSECKA • ANITA PIOTROWSKA
WOJCIECH KOCOŁOWSKI

PANORAMA KINA
NAJNOWSZEHO
1980-1995

LEKSYKON

Współpraca
KATARZYNA KUBISIOWSKA

Wydawnictwo Znak
Kraków 1998

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
Filmy	
<i>Amadeusz</i> – geniusz z łaski Boga	9
<i>Bal</i> , czyli historia Francji na tanecznym parkiecie	11
<i>Ballada o Narayamie</i> – Shoheia Imamury filozofia głodu i seksu	13
<i>Bez dachu i praw</i> – wolność za cenę śmierci	15
<i>Camille Claudel</i> – zapomniana mistrzyni	17
<i>Caravaggio</i> – martwe natury, żywe obrazy	19
<i>Carmen</i> – metafizyka tańca	21
<i>Cyrano de Bergerac</i> , czyli rzecz o triumfie teatru w kinie	23
<i>Czas ołowiu</i> , czyli terrorystyczna emancypacja kobiet	25
<i>Człowiek pogryzł psa</i> , czyli jak daleko kino może się posunąć	27
<i>Dalekie głosy, spokojne życie</i> – piosenka o pewnym domu	29
✓ • <i>Dawno temu w Ameryce</i> , czyli nostalgia większa niż prawda	31
✓ • <i>Delikatesy</i> , czyli straszni mieszczanie w strasznych mieszkaniach	33
• <i>Dracula</i> , czyli potwór romantyczny	35
<i>Droga</i> , czyli zaangażowany road-movie	37
<i>Dziennik dla moich dzieci</i> – kino kobiece o odwadze i pamięci	40
<i>Dziewięć i pół tygodnia</i> – więcej niż wideoklip z przestaniem	42
✓ • <i>Dziś i jutro</i> , czyli sentymentalna makabra	44
✓ • <i>Dym</i> , czyli baśń na fundamencie realizmu	46
<i>Excalibur</i> , czyli dawno temu, na początku świata	49
<i>Fanny i Aleksander</i> – powrót do dzieciństwa	50
<i>Fitzcarraldo</i> – Caruso na statku szaleńców	53
✓ • <i>Forrest Gump</i> , czyli o naiwnej maestrii amerykańskiego kina	55
• <i>Fortepian</i> , czyli jak być kobietą	57
<i>Gandhi</i> , czyli połączenie biografii z kinem gatunków	59
✓ <i>Heimat</i> , czyli Hunsrück – centrum świata	61
✓ • <i>Homo Faber</i> , czyli historia pewnej podróży	63
<i>Idź i patrz</i> – apocalipsis cum figuris	65
✓ • <i>Imię róży</i> – kryminał w średniowiecznym klasztorze	67
✓ • <i>Jezus z Montrealu</i> , czyli Pasja według Arcanda	69
<i>Kaos</i> , czyli magiczne miejsce zwane Sycylią	71
<i>Kino Paradiso</i> – raj utracony	73
✓ <i>Kochanica Francuza</i> , czyli „melodramat analityczny”	76

<i>Koyaanisqatsi</i> , czyli hymn pochwalny na cześć Ziemi	78
<i>Lata świetlne</i> – Ikar i Dedal w irlandzkiej samotni	79
<i>Legenda o świętym pijaku</i> – codzienność i odkupienie	81
✓ <i>Likwidator</i> , czyli jak straszna może być wolność	83
✓ <i>Lista Schindlera</i> , czyli mały wielki film	85
✓ <i>Listonosz zawsze dzwoni dwa razy</i> – w pułapce zbrodni i przeznaczenia	87
<i>Lśnienie</i> , czyli „nudzą Jacka takie sprawy, ciągła praca, brak zabawy”	89
<i>Łowca androidów</i> , czyli świat sztucznej sowy	91
<i>Mahabharata</i> , czyli ożywczy powrót do źródeł	94
<i>Mąż fryzjerki</i> – wyobraźnia i zmysły	96
<i>Mefisto</i> , czyli maska wśród ludzi	98
• <i>Miasto kobiet</i> , czyli kino jest kobietą	100
✓ <i>Milczenie owiec</i> – o dwuznacznej moralności widza	102
<i>Misja</i> , czyli zbrodnie dyplomacji	104
✓ <i>Moja lewa stopa</i> – po prostu film o człowieku	107
✓ <i>Na skróty</i> , czyli gorzka ironia Roberta Altmana	108
• <i>Niebezpieczne związki</i> – wykrzywiona maska libertyna	111
✓ <i>Niebo nad Berlinem</i> , czyli homerycka bajka o pewnym mieście	113
<i>Krzyk Nostalgii</i> rosyjskiego emigranta	115
<i>Ofiarowanie</i> – misterium w długich ujęciach	117
<i>Opętanie</i> , czyli Berlin, miasto diabła	120
<i>Pejzaż we mgle</i> , czyli długi sen Angelopoulosa	122
• <i>Pelle zwycięzca</i> , czyli o złożonej sile realizmu	124
<i>Piękna złoźnica</i> – historia zamurowanego arcydzieła	126
✓ <i>Pluton</i> , czyli „robisz, co chcesz – jedyny problem to śmierć”	128
<i>Pod osłoną nieba</i> , czyli smutek pustyni	130
<i>Pod słońcem Szatana</i> – kontrowersyjna ekranizacja Bernanosa	132
<i>Pokuta</i> , czyli alegoryczny obraz pewnej tyranii	134
<i>Pożegnanie z Afryką</i> , czyli love story i safari	136
✓ <i>Ran</i> – utracony szogunat króla Leara	138
✓ <i>Rydwany ognia</i> , czyli sport łagodzi obyczaje	140
✓ <i>Seks, kłamstwa i kasety wideo</i> – moralność pewnego czworokąta	142
✓ <i>Tańczący z Wilkami</i> , czyli western ekologiczny	145
✓ <i>Thelma i Louise</i> – w pułapce wolności	147
<i>Teresa</i> – osobny rozdział kina religijnego	149
<i>Terminator II</i> – o przewadze mechaniki nad techniką digitalną	151
<i>Uczta Babette</i> , czyli metafizyka i kulinaria	153
✓ <i>Walka o ogień</i> – ludzki uśmiech mały	155
✓ <i>Wielki błękit</i> – o potrzebie marzeń	157
<i>Wszystkie poranki świata</i> – muzyka przeciw nicości	159
✓ <i>Zelig</i> , czyli bardzo poważna komedia	161

Twórcy

Woody Allen – komedie moralnego niepokoju	167
Pedro Almodóvar – artysta na wysokich obcasach	170
Bernardo Bertolucci, czyli urok dojrzałej kaligrafii	174
Luc Besson, czyli komiksowe sny o ucieczce	178
Kenneth Branagh – sposób na Szekspira	180
Kilka ulubionych komiksów Tima Burtona	184
Wolność braci Coenów w gąszczu kina	188
Paul Cox – filmowiec na uboczu	191
Cielesne obsesje Davida Cronenberga	195
Robert De Niro – aktor, którego nie ma	199
Brian De Palma, czyli widz w roli sardynki	203
Johnny Depp – aktor dzieckiem podszyty	206
Przyszpilone motyle – filmy Petera Greenawaya	210
Anthony Hopkins, czyli o emocjach i opanowaniu	213
Jeremy Irons – dżentelmen w szklanej pułapce	217
James Ivory, czyli jak nie być amerykańskim filmowcem	220
Jim Jarmusch – podróże w obszarze nicości	224
Harvey Keitel – nie tylko instynkt	227
Krzysztof Kieślowski, czyli filmowe zapasy z metafizyką	230
Emir Kusturica – Don Kichot z Sarajewa	233
Mike Leigh – o teatrze życia codziennego	236
Ken Loach – kino empatii	239
David Lynch, czyli zbyt ponury surrealista	242
David Mamet – przewrotny moralista	246
Nikita Michalkow – o historii i rosyjskiej duszy	250
Nanni Moretti – od amatorstwa do autorstwa	253
Al Pacino – Carlito jest zmęczony	256
Alan Parker – autorskie rzemiosło	260
Eric Rohmer, czyli obraz, który przeczy słowom	263
Martin Scorsese, czyli „żyć wściekle i szybko”	266
Steven Spielberg – matematyka i czary	270
Oliver Stone, czyli historia Ameryki w opałach	274
Meryl Streep, czyli kruchość i intelekt	278
Amoralne kino Quentina Tarantina	281
Mity i konwencje Petera Weira	284
Wim Wenders, czyli zaczytany wędrowiec	288

Tematy

Animacja filmowa, czyli 200% kina autorskiego	293
Pozorne milczenie Ingmara Bergmana	296
Kino chińskie – egzotyczny horyzont współczesnego filmu	299
Digitalizacja, komputer, rzeczywistość wirtualna, czyli „kino na układach scalonych”	302

Spis treści

Filmy animowane wytwórni Disney Studios	306
Filmowa erotyka – „odważna i obsceniczna”	309
Gatunek filmowy – zmierzch czy nowe oblicza?	313
Homoseksualizm w kinie	317
Filmowy horror – w pułapce dosłowności	321
Komedia – coraz częściej pusty śmiech	326
Kino kultowe	330
Murzyńskie kino USA – przyśpieszona lekcja kina	334
Muzyka i film	339
Operatorzy filmowi – artyści w ryzach rzemiosła	343
Postmodernizm w kinie	348
Przemoc w kinie – przestrzeń wyczerpanych możliwości	352
Kino radzieckie i postradzieckie, czyli złożona teoria rozpadu	356
Science fiction – pożądaný gatunek na wymiarciu	360
Stallone i Schwarzenegger – ironia i mięśnie	364
Wielcy nieobecni, czyli kino mistrzów	368
 Kalendarium	 373
Indeks nazwisk	405
Indeks tytułów	415